

UN DOCUMENT SOBRE ANDRÉS BERNÁLDEZ A L'ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ

Antoni Soler Parellada

Continuant amb la tasca de buidat exhaustiu de les sèries de "comune", "comune locumtinencie", "sententiarum" i "sententiarum locumtinencie" dels registres de cancelleria dels regnats de Joan II i Ferran el Catòlic –cent vuitanta cinc registres i uns cinquanta-sis mil folis, aproximadament- he localitzat un document relatiu a Andrés Bernáldez¹, eclesiàstic autor d'una crònica sobre els Reis Catòlics que conegué personalment a Cristòfol Colom i afirmà que aquest havia mort "in senectute bona, a la edad de setenta años, poco más o menos", la qual cosa, de ser certa, fixaria la data del seu naixement cap al 1436. Com que visc a Lleida no he pogut comprovar si aquest document havia estat regestat per l'historiador Antonio de la Torre y del Cerro en la seva obra en cinc volums "Documentos sobre relaciones internacionales de los Reyes Católicos", tot i que el més probable és que

¹ ACA, RC, Registre 3529, ff. 192r-193r

no, i que, per tant, es tracti d'un document inèdit. Del document es desprèn que l'esmentat Andrés Bernáldez, rector de l'església parroquial del poble de Los Palacios, tenia un germà anomenat Domingo. Aquest Domingo Bernáldez podria ser que hagués estat a Barcelona durant la primera meitat de l'any 1493, coincidint amb l'estada en aquesta ciutat dels Reis Catòlics, tot i que la seva súplica als reis pot ser posterior tal i com es desprèn de la data del document (setze d'octubre de 1493).

Regest

El rei Ferran, a requesta de Domingo Bernáldez, germà d'Andrés, mana als oficials reials i eclesiàstics dels comtats del Rosselló i la Cerdanya que capturin a Martín Ruiz, argenter de Sevilla, que havia fugit amb cinc marcs, tres unces i set reals d'argent que Andrés Bernáldez, rector de l'església de Santa Maria de los Palacios, li havia lliurat uns set anys abans per tal que fes una creu i unes crismelles per aquesta església.

Transcripció del document

Don Ferrando, per la gràcia de Déu rey de Castelle etc. Als magnífics e feels nostres los portant-veus de nostra general governador en los nostres comtats de Roselló e de Cerdanya, veguers, balles, soztvaguers, sot balles e altres qualsevol officials axí eclesiàstichs com seculars en los dits nostres comtats constituïts al qual / [f. 192v] o als quals les presents pervendran e seran presentades o de les coses infrascrites seran requests e als loctinents de aquells, salut e dilecció. Segons havem entès ab querela davant nostra magestat exposada per Domingo Bernaldes, castellà, com a germà e procurador e coniuncta persona de Andrés Bernaldes, capellà de la sglèsia de Sancta Maria del loch de los Palacios, del Regne de Castella, entorn set anys ha, poc més o me[n]ys, que lo dit Andreas Bernaldes, germà del dit suplicant, acomenà a hun argenter de Sivilla appel.lat Martí Ruys sinch marchs², tres onses e set reals d.ergent per fer una creu e unes crismelles per la dita sglèsia de Sancta Maria. Lo qual Ruys, poc tement Déu ni

² Segueix cancel.lat, sis o-

me[n]ys la correcció nostra, no duptà ab lo dit argent anar-se'n, cometent furt e sacrilegi, de manera que fins vuy lo dit Andrés Bernaldes no ha pogut cobrar lo dit argent e la dita sglésia stà privada de creu en gran dan de aquell e de la dita sglèsia e me[n]yspreu de nostra senyor Déu e de nós. E com lo dit Martí Ruys, segons nós es dit, se tropia vuy en aqueys nostres comtats de Rosselló e de Cerdanya e vullam, com és cosa deguda e raonable, la dita sglésia cobre lo dit argent e lo dit Ruys sia degudament punit e castigat segons sos demerits, supplicats de açó sobre les dites coses per lo dit Domingo Bernaldes en lo dit nom, ab tenor de les presents, de nostra certa sciència, deliberadament e consulta, a vosaltres e cada hu de vós diem e manam, sots incorriment de ire e inde[g]nació nostra e pena de sinch-cents florins d.or de Aragó, los requeridors emperò de vosaltres requerint que tota hora e quant vosaltres o algú de vós sereu requests per lo dit Domingo Bernaldes, en lo dit nom, untsevolle que tropiau lo dit Martí Ruys vos asegureu de la persona de aquell e constant vos de les coses demont dites fassau e ministreu al dit Domi[n]go Bernaldes sobre la restitució del dit argent e càstich de la persona del dit Ruys prompte, breu e spetxat compliment de justícia de manera que la dita sglèsia e o per ella lo

dit Domingo Bernaldes cobre lo dit argent e lo dit Martí Ruys ne sia degudament punit per forma que a ell sia càstich e als altres exemple, car nós e sobre les dites coses e sobre les incidents, dependents e emergents de aquelles lo offici de vosaltres e de cada hu de vós en quant mester sia excitants vos comatem nostres veus e ple e bastant poder / [f. 193r] ab les presents e attentament vos gordau differir les dites coses o fer lo contrari de aquelles per alguna causa o rahó per quant nostra gràcia teniu cara e la dita pena, a la qual, en cas de contravenció, no felleria rigorosa execució³, desijau evitar. Data en Barchinona a XVI dies de octubre a[n]y de la nativitat de nostre senyor Déu mil quatre-cents noranta e tres.

De la Cavalleria, vicecancellarius.

Petrus Belloch ex provisione facta per vicecancellarium. Visa per Guinard cui fuit comissa.

³ Segueix cancel.lat, desig-